

5756933

Nr. 61

11-367256

USTAWA OGNIOWA

w królewskim stołecznym mieście Lwo-
wie i jego przedmieściach.

Przez wysoki c. k. Rząd krajowy dekretem z dnia 1. sier-
pnia 1853 do liczby 23.593 zatwierdzona ze zmianami
wprowadzonymi rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z 18.
października 1854 L. 15.782.

WSTĘP.

§. 1.

Zakłady publicznego bezpieczeństwa,
których celem jest, pożarom zapobiedz,
takowe usunąć, w powstaniu przytłumić
i szkody o ile możności nie dopuścić, wy-
magają nieustannej staranności i czuwania
nie tylko od władz, lecz w ogólności od
każdej osoby w swoim postępowaniu,
w zwykłych czynnościach, lub szczegól-
nych rzemiosłach i zatrudnieniach.

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

100000347672

1

300-3-160/2024

Skreślenie tych obowiązków i sposobu ich wykonywania uporządkowanego wedle szczególnych miejscowych stosunków, tudzież zupełnego stanu ulepszonych urzędzeń co do gaszenia ognia, opartych na własnem i cudzem doświadczeniu, a do ogólnego służących zastosowania — jest zamiarem niniejszej ustawy, w której dotychczasowe przepisy we względzie gaszenia pożarów w mieście i we wszystkich onego przedmieściach z dnia 31. Maja 1782 i 17. Stycznia 1840 — po części są zatrzymane, po części stosownie do nowych potrzeb i ustaw karnych odmienione i w miarę nowo przybyłych urzędzeń uzupełnione — ażeby każdy, o ile go dotyczy, z nimi dokładnie się obeznał i takowe ku społecznemu pożytkowi w każdym razie zachowywał i wykonywał.

§. 2.

Wprowadzenie środków do gaszenia pożarów i kierownictwo takowych we Lwowie przynależy Magistratowi i odbywa się za współdziałaniem komisji obradującej, tudzież wykonawczej.

Komisya obradująca będzie mieć kierunek i nadzór wszelkich spraw tyczących się niebezpieczeństwa ogniowego i niniejszej ustawy i składa się pod przewodnictwem burmistrza lub jego zastępcy, z dotyczącego referenta magistratualnego, inspektora budownictwa miejskiego, dwóch członków wydziału miasta i inspektora miejskich pompierów.

Współdziałanie c. k. Dyrekcyi Policyi, c. k. Komendy miasta, c. k. Komendy żandarmeryi, c. k. Dyrekcyi Inżynieryi, tudzież c. k. Komendy straży policyjnej nastąpi na każdoczesne wezwanie tej komisyi w osobie jednego delegowanego.

Ta Komisya schodzi się na wniosek Przełożonego Magistratu, gdy tego potrzeba i uchwała większością głosów, które to uchwały Magistrat dalej wykonywa.

Magistrat dozwolić może prawa zasiadywania i głosowania w tej komisyi także pełnomocnikom tych krajowych towarzystw zabezpieczenia od ognia, które względem płacenia miastu dodatków na utrzymanie środków do gaszenia pożarów z Magistratem ugodę zawarły.

§. 3.

Magistrat wraz z miejskim wydziałem, o ile tenże ustawą gminną do tego jest powołany, stara się o sprawianie i ciągle utrzymywanie użytecznych sprzętów do gaszenia, o przysposobienie i wprawność wszelkich urzędzeń gaszenia, czuwa nad dopełnieniem istniejących przepisów lub rozporządzeń poszczególnie wydanych.

Magistrat dochodzi i stanowi o przestępstwach przeciw ustawie ogniowej, wykonywa wraz z miejskim wydziałem władzę dyscyplinarną nad służbą ustanowioną przy zakładach gaszenia i stanowi o pretensjach i rozdzielaniu nagród, niniejszą ustawą zapewnionych.

§. 4.

Za nadejściem istotnego niebezpieczeństwa ognia przechodzą zakłady gaszenia pożarów i wszelkie dotyczące dyspozycje pod wyłączny zarząd komisji wykonawczej, która w każdym razie na miejscu niebezpieczeństwa ognia znajdować się będzie. Taż komisya składa się z pp. burmistrza, c. k. komendantów miasta i żandarmerji, tudzież c. k. dyrektora policyi lub ich zastępców.

Tej komisji, która zgodnie i w porozumieniu działać ma, przekazane są wszystkie siły robocze, pomocnicze i dozorcze, lub organa, niniejszą ustawą lub szczególnymi instrukcjami i regulaminami służby na miejsce niebezpieczeństwa ognia powołane i nie wolno takowym u kogo innego, tylko u tej wykonawczej komisji o zlecenia się zgłaszać, je odbierać i one natychmiast dokładnie wykonać lub wykonalnemi uczynić.

O ile i jak długo wszyscy członkowie tej komisji zgromadzeni nie są, obecni zastępują nieobecnych. W szczególności będzie rzeczą tej komisji w wypadku pożaru większej rozciągłości lub jednoczesnego wybuchu więcej pożarów poczynić odpowiednie dyspozycje na każdym miejscu pożaru przez podzielenie komisji i mianowanie komisji pomocniczych.

Komisja wykonawcza zwróci swoją staranność na to, jakby ogień jeszcze w powstaniu przytłumić, rozszerzeniu jego przeszkodzić i jak najspieszniej ugasić, tudzież jakie dalsze środki po ugaszeniu

ognia pod względem następności onego przedsięwzięć wypadu. Niemniej jest jej zadaniem, środki pomocy ku uchronieniu życia ludzkiego i własności, pożarem zagrożonych wyszukać i zastosowaniem takich się zająć.

I. ODDZIAŁ.

Przepisy w celu zapobieżenia powstaniu pożarów.

§. 5.

Wiele pożarów powstaje z powodu istotnych przywar w budynkach przy początkowym ich zakładaniu lub przy zmianach i reperacyach, przeto w tym względzie podług przepisów budowniczych postępować należy. W szczególności postanawia się:

§. 6.

Piece stawiane być mają tylko na bezpiecznej od ognia, mocnej podstawie pod zarządem upoważnionego majstra murarskiego i nie mają być ani do ścian drewnianych przyparte ani też ściany rurami piecowymi przeciągnięte wyjąwszy, jeżeli są obmurowane. Takowe przepisom przeciwnie nowe zakładanie pieców karanem

będzie podług ustaw karnych. Jeżeli zaś takowy od ognia niebezpieczny stan dostrzeżonym będzie w starym domu wówczas winien go uchylić właściciel, który za bezpieczne urządzenie opału jest odpowiedzialnym. Gdyby zaś opał w sposobie nadmienionym już raz uchylony, powtórnie urządzonym został, wtedy właściciel domu ukaranym będzie podług ustawy karnej.

§. 7.

Garncarz, blacharz, ślusarz lub ktokolwiek piece robiący, jeżeli przeciw ustawom do uchronienia niebezpieczeństwa ognia istniejącym piec stawia, albo rurę ciągnie, popełnia przestępstwo i ulega karze od pięciu do dwudziestu pięciu złotych reńskich. W razie powtórnym kara będzie podwójną, za trzecim razem profesyę traci (nowa ustawa karna §. 438).

§. 8.

Czeladnik, który otrzymał zlecenie postawienia niebezpiecznego od ognia pieca lub prowadzenia rury takiej, nie powinien się do tego dać użyć, inaczej by za takie

przestępstwo ukaranym był aresztem od trzech do dni czternastu (ustawa karna §. 439).

§. 9.

Wiele pożarów powstaje z całkiem ominionego, zaniedbanego lub nienależycie uskutecznionego czyszczenia kominów, zatem przypisuje się :

1) Czyszczenie kominów i wycieranie rur z pieców, kuchen i ognisk uskuteczni-
nem być ma tylko przez upoważnionego
majstra kominiarskiego, jego czeladników
i chłopców terminujących, przez ostatnich
wszakże tylko pod zarządem i dozorem
majstra.

2) Kominy, obejmujące dym z zwy-
czajnego ognia kuchennego lub z opału
zwyczajnych pieców, wycierane być mają
należycie i czysto co cztery tygodnie przez
cały ciąg ich używania.

3) Kominy, obejmujące dym z trzech
lub więcej ognisk, tudzież z kuchen publi-
cznych domów gościnnych, kasarń, kla-
sztorów, czyszczone być powinny co
14 dni.

4) Kominy warstatów profesjonalistów w ogniu robiących co ośm dni wycierane być mają.

§. 10.

Strony, któreby się do przepisu w §. 9. ustanowionego nie stosowały i wzbraniały czyszczenia swoich pieców, kuchni, kominów i rur w należyтым czasie, sążone będą podług nowej ustawy karnej §. 434 i 459 a zatem karane będą karą pieniężną od pięciu złotych reńskich do pięćdziesięciu, która w razie niemożności uiszczenia zapłaty zmienioną będzie podług §. 260. na stosunkowy areszt.

Przeto kominiarze obowiązani są owe partye, które im w ścisłem dokonaniu przepisanego czyszczenia przeszkody stawiają, donieść Magistratowi, inaczej by sami na siebie karę ściągęli.

§. 11.

Majster kominiarski, który zaniedba wedle obowiązku profesyi swojej dozierać lub dozierać kazać należytego czyszczenia kominów, ognisk i rur w okręgu jego znajdujących się, ulega za to przestępstwo

karze pieniężnej od 5-ciu złotych reńskich aż do pięćdziesięciu (księg. ust. karn. §. 444).

§. 12.

Kominiarz, który spostrzeże w piecach, ogniskach lub czeluściach albo w kominach coś od ognia niebezpiecznego, winien o tem donieść swemu pryncypałowi lub majstrowi, dla dalszego zaradzenia, w następującym paragrafie wskazanego.

Jeżeli czeladnik przy powtórnem wymiataniu rzecz w poprzednim od ognia niebezpiecznym stanie znajdzie, wówczas winien uczynić o tem doniesienie bezpośrednio Magistratowi a oraz ustnie o tem zawiadomić inspektora pompierów. Doniesienia te Magistratowi i inspektorowi pompierów w tym razie uczynione być mają, jeżeli czeladnik wie, że jego majster z jakiegokolwiek bądź przyczyny przeszkodzony jest, środki zaradcze w następującym paragrafie przepisane przedsięwziąć, np gdy jest ciężko chory, nieobecny itp., albo jeżeli on sam jest zarządcą rzemiosła, bezpośrednio władzy odpowiedzialnym. Zaniebdanie doniesienia tego w obydwóch przypadkach stanowi przestępstwo i karane

będzie aresztem od jednego do dni ośmiu (§. 442. ust. kar.).

§. 13.

Majster kominiarski obowiązany jest za uczynionem sobie przez swego czeladnika lub pomocnika doniesieniem, bezwłocznie na miejscu o tem naocznie się przekonać i znalazłszy rzeczywiście przy tem lub przy własnem wymiataniu coś od ognia niebezpiecznego, winien właściciela lub zarządcę domu przestrzedz, a gdyby tenże niezwłocznie temu nie zaradził, dal-sze doniesienie o tem Magistratowi i inspektorowi pompierów uczynić.

Każde zaniechanie w tym względzie ulega karze pieniężnej od pięciu złotych reńskich do pięćdziesięciu (§. 443. ks. ust. karn.).

§. 14.

Profesyonistom, którzy utrzymują zapasy materyałów jakiego bądź gatunku, łatwo zająć się mogących, nie wolno takowych przechowywać na strychach, lub innych niebezpiecznych, murem lub stosownem oddzieleniem od ognia niezabezpie-

czonych miejscach. W szczególności nikt nie śmie składać słomy, siana, węgla, drzewa opałowego lub innego palnego materiału na strychu domów mieszkalnych. Przestępcy tego rozporządzenia skazani będą podług jakości towarów i wielości zapasu na karę od dwudziestu pięciu do pięciuset złotych reńskich (§. 446. ks. ust. karn.).

§. 15.

Kto zapasy siana, słomy lub drzewa opałowego tam, gdzie na ich przechowanie znajdują się właśnie przeznaczone do tego sklepy lub schowalnie, nie w tych, lecz w innych miejscach składa, ten za takie przestępstwo ulega karze, w powyższym paragrafie ustanowionej §. 447.

§. 16.

Takowe schowalnie i strychy, gdzie siano, słoma, drzewo opałowe i tym podobny materiał palny przechowany bywa, nie wolno zaopatrywać w ogniska, ani przeciągać kominem. Zatem właściciel z wiedzą wynajmujący do namienionego zakazanego użytku lokalności niestosownie

do przepisów urządzone, tego samego przestępstwa winnym i podług §. 446. księg. ust. karn. kary godnym się staje.

§. 17.

Ktokolwiek w stodole, stajni, drwalniach lub w miejscach gdzie węgle, słoma, siano lub inne łatwo się zajmujące przedmioty składane bywają, z gołym światłem spostrzeżonym będzie, za to przestępstwo ukaranym być ma aresztem od jednego do ośmiu dni, w razie powtórzenia z zastrzeżeniem (§. 449. ks. ust. karn.).

§. 18.

Podobnie karani będą chłopcy terminujący lub czeladnicy u kupców albo profesjonistów, tudzież w ogólności wszystkie osoby służebne, udające się z gołym światłem do magazynu lub do innego składu materyałów palnych (§. 450. księg. ust. karn.).

§. 19.

Jeżeli z dochodzenia wykrytem zostanie, iż służbodawcy lub dzierżyciele profesyi nie są zaopatrzeni w potrzebne latar-

nie, wówczas także i ci winnymi się stają przestępstwa i skazani być mają na karę od pięciu do pięćdziesięciu złotych reńskich; a gdyby słuźbodawca, kupiec lub profesyę posiadający sam dopuścił się którego z przewinień, w powyższych dwóch paragrafach wyszczególnionych, wówczas skazanym będzie na karę pieniężną od dwudziestu pięciu do pięciuset złotych reńskich (§. 451. ks. ust. karn.).

§. 20.

Kto w stajni, w składzie na siano lub słomę albo w stodole, lub w ogólności w miejscach, gdzie są przedmioty łatwo się zapalające, tytoń pali, ten aresztem od jednego dnia do jednego tygodnia ukarany i kara ta wedle okoliczności zaostrzoną być ma (§. 452). Ten zakaz palenia tytoniu rozciąga się na wszystkie skarbowe i funduszowe magazyny, na wszystkie pracownie, gdzie się wyrabiają towary z drzewa, wełny i bawełny, i na budy targowe.

Słuźbodawcy i majstrowie odpowiedzialni są za swoich słuźg i czeladników, których zazaz przy wstąpieniu w słuźbę

o zakazie uwiadomić mają; opornych zaś Magistratowi do ukarania podać powinni.

Posiadający domy gościnne i dzierżyciele domów zajezdnych sami i przez swoją służbę czuwać mają nad tem, ażeby ta przezorność od gości do nich przybywających zachowaną była.

§. 21.

Kto w pobliskości stodoły, stogu lub brogu, albo pola, na którem jeszcze zboże na pniu stoi lub zżęte zostawione jest, ogień rozkłada, ogień w lesie zrobiony zaniedbuje, lub nie zagasiwszy go zupełnie, takowy opuszcza, ten za to przestępstwo aresztem od jednego dnia do jednego tygodnia, a w razie większej niebezpieczności także z zastrzeżeniem ma być ukaranym (§. 453. ks. ust. karn.).

§. 22.

Słudzy przeznaczeni do palenia, którzy drzewo dla wysuszenia w czeluściach kładą, popełniają przestępstwo, za które karani będą aresztem od jednego do dni trzech, przy powtórzeniu zaś z zastrzeżeniem (§. 448. ks. ust. karn.).

§. 23.

Pracownie stolarzów, tokarzów, stelmachów, bednarzy, fabrykantów instrumentów, wędliniarzów, fabrykantów artykułów palnych, wyrabiających gorzałkę lub rozolise i tym podobnych destylatorów zaopatrzone być mają w ściany masywne, kamienne lub ceglane posadzki, a przynajmniej w dobrze ogipsowane sufity. Na taki od ognia bezpieczny sposób urządzone być muszą suszarnie piwowarów, lokalności piecowe mydlarzy, szmelcarzy łożu, piekarzy i cukierników. Istniejące potąd wyż wzmiankowane pracownie mają być w sposób tu przepisany przyrządzone w przeciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszych przepisów rachując, nowe pracownie zaś zaraz przy zakładaniu onychże. Przestępcy tego postanowienia karani będą podług §. 459. księg. ust. karn.

§. 24.

Dla zastosowania się dzierżycieli warsztatów postanawia się :

1) Bednarzom, stelmachom, gorzelnikom, fabrykantom rozolisu i destylatorom,

tudzież wyrabiającym wate, jako też towary palne przy gołym świetle robić nie wolno.

2) Stolarze, tokarze, fabrykanci instrumentów światło tylko w takim lichtarzu palić mają, którego obwód ma dziesięć cali w przecięciu i zaopatrzony jest w szczypce. Takiego lichtarza na ostrużynach nigdy stawiać nie wolno. Dzierżycielom tych warsztatów zaleca się zresztą używanie lamp bezpieczeństwa

3) Ostrużyny bednarzów, stelmachów, stolarzów, fabrykantów instrumentów i towarów palnych, muszą być co dnia wieczór z warsztatu sprzątnione i w miejsce pod zamknięciem trzymane przeniesione, gdzie nikt z światłem chodzić nie powinien.

4) Na pokładzionych płytach blaszanych ogień robić z węgla, dla ogrzania drzewa, surowo się zakazuje.

5) W południe po odejściu robotników jeden z chłopców tak długo w warsztacie pozostać ma, póki tamci nie wrócą.

6) W każdym z namienionych tu warsztatów znajdować się ma jedno naczynie, przynajmniej cztery wiadra mieszczące, zawsze wodą napełnione. Przestępca któ-

regokolwiek z tych przepisów ukaranym będzie podług §. 459. ust. karn.

§. 25.

Tej samej karze ulegają bednarze, którzy na otwartej drodze, na otwartem podwórzu lub wewnątrz warstatów ogień robią dla wypalenia beczek lub przyginania klepek. Takowa robota odbywać się ma w miejscu oddzielnem, sklepionem, ścianą kamienną lub ceglana obwiedzionem, w komin zaopatrzonem.

§. 26.

Stolarze, bednarze, fabrykanci instrumentów, stelmachy, tokarze i fabrykanci przedmiotów palnych swój zapas materiałów, jednodniową potrzebę przewyższający, ani w warstacie ani przed warstatem trzymać nie mogą, pod karą konfiskaty.

§. 27.

Sprzedawcy lub rozsyłacze gorzałki, oleju do palenia, siarki, terpentyny, mazi, łoju, szmat, smoły, lnu, konopi i bawełny swoje składy tylko w sklepionych magazynach utrzymywać mogą. Przestępcy tego

postanowienia ukarani będą podług §. 446. ust. karn.

§. 28.

Popiołu nigdy składać nie wolno na strychach lub innych miejscach, gdzie takowy łatwo zająć się może, lecz w każdym razie przechowanym być musi w glinianych, kamiennych lub metalowych naczyniach, które równie na takiej samej od ognia zupełnie bezpiecznej podstawie spoczywać mają. Przestępcy tych przepisów ukarani będą aresztem od jednego do dni ośmiu lub karą pieniężną od złotych reńskich pięciu do pięćdziesięciu.

§. 29.

Kupcy i kramarze, którzy prochem strzelniczym lub innemi od ognia niebezpiecznem towarami, w §. 336. ust. karn. lit. f. wymienionemi handlują, jako to: przyborami do ogni sztucznych, preparatami piorunującemi, kapsułkami zapalnymi, bawełną strzelną i wszystkiemi przez potarcie łatwo się zapalającemi i wybuchającemi rzeczami i w swoich sklepach albo też w domach swoich większy zapas

utrzymują, niż dziennie drobiazgowo wyprzedają, albo nawet dozwolony zapas nie należycie od potarcia, zapalenia lub wybuchu zabezpieczony, utrzymują, popełniają przestępstwo i za pierwszym razem na utratę przewyższającego lub nieprzechowanego zapasu, tudzież na karę pieniężną aż do dwudziestu pięciu złotych reńskich; za drugim razem oprócz rzeczonyj utraty na podwójną karę pieniężną, za trzecim razem na areszt aż do miesiąca i utratę prawa handlowania przedmiotami takowemi skazani będą (karn. ust. §. 445).

§. 30.

W szczególności, co się tyczy prochu strzelnego, ustanawia się, iż żaden gospodarz onego więcej nad jeden funt w swoim domu trzymać nie może. W sklepach upoważnionych sprzedawców zapas prochu strzelniczego wynosić ma najwięcej dwańście funtów, z którego to prochu i towarów od ognia niebezpiecznych, w poprzedzającym paragrafie nadmienionych, pod żadnym pozorem nic w nocy sprzedawać nie wolno.

Przy kupnach, jeden funt przewyższających, takowe przedmioty natychmiast wyniesione być muszą z bezpiecznego składu lub magazynu, który zawsze za miastem i mocno zamieszkałymi przedmieściami znajdować się powinien.

Przestępcy podpadają karze w §. 29. ustanowionej.

§. 31.

Ażeby na otwartej drodze gotować jado, piec, lub ogień otwarcie utrzymywać, do tego potrzeba uprzednio zasiągnąć pozwolenia od Magistratu, które z uwzględnieniem okoliczności w każdym pojedynczym przypadku udzielonem lub odmówionem być może. Podczas silnego wiatru otwarty ogień na każdy wypadek zagasić należy. Przestępcy tego rozporządzenia ściągają na siebie karę w §. 459. ust. karn. wyrzeczoną.

§. 32.

Samowładne strzelanie z jakiegokolwiek strzelby w mieście, puszczanie rac, granatów, szmermelów albo innych podobnych ogniów sztucznych w mieście lub w zamieszkałych okolicach na przedmieściu,

każda swawola przy używaniu prochu strzelniczego w domach, zamieszkałych podwórzach, na publicznych, blisko budynków położonych, placach i ulicach albo w innych niebezpieczeństwem ognia zagrożonych miejscach, oprócz utraty broni lub ognia sztucznego, karaniem będzie podług §. 459. ust. karn.

§. 33.

Ktokolwiek ogień sztuczny spalić chce, nie chcąc ulegnąć ukaraniu wyż wzmiankowanemu, ma zasiągnąć zezwolenia od c. k. dyrekcyi policyi i Magistratu, które władze mu do tego stosowne bezpieczne miejsce wyznaczają.

§. 34.

Także dyrekcyja teatru i przedsiębiorcy innych publicznych przedstawień obowiązani są w każdym razie, gdy z ogniów sztucznych użytek robić chcą, uprzednio zawiadomić o tem inspektora pompierów i w porozumieniu z nim, któremu z powodu publicznego bezpieczeństwa od ognia, czuwanie nad takimi publicznymi przedstawieniami jest poleconem, wszystkie potrzebne i celowi odpowiednie środki pozor-

ności przedsięwziąć, ażeby każdemu niebezpieczeństwu ognia i innym nieszczęśliwym przypadkom, z tego powstać mogącym zapobiedz, inaczej by nieochybnie ściągnęli na siebie karę pieniężną od dziesięciu do stu złotych reńskich prócz ciężkiej odpowiedzialności za wszelkie następstwa z takiego zaniedbania wyniknąć mogące.

§. 35.

Oprócz przypadków w poprzedzających paragrafach wyszczególnionych, w ogólności wszystkie inne czyny lub opuszczenia, z których łatwo niebezpieczeństwo ognia przewidzieć się daje, jako to: międlenie lnu lub konopi przy gołym świetle, strzelanie lub palenie sztucznych ogni w bliskości domów i stodół, robienie sieczki, czesanie lnu i młócenie przy gołym niezabezpieczonym świetle, nieostrożne wieszanie bielizny i sukien blisko pieców, utrzymywanie wolnego nie ochronionego światła lub żaru w drewnianej budzie przeznaczonej dla straży, robotników, przytułku, lub w budzie targowej, lekkomyślne i swawolne odrzucanie jeszcze tlejących cygarów na ulice, przy sklepach i t. p. oso-

bliwie podczas wiatru, stanowią przestępstwa i ukarane będą w miarę tego, jak mniej lub więcej zbliżają się do przypadków wyżej wyszczególnionych (ust. karn. §. 459).

§. 36.

Każdy właściciel domu, stosownie do wielkości domu, pewną ilość narzędzi ogniowych na swój własny koszt sprawić i zawsze w dobrym stanie utrzymywać powinien.

Te narzędzia do gaszenia ognia są:

1) Dla budynku dolnego:

Dwa wiadra skórzane lub konopne, jeden hak ogniowy (ożóg), jedna drabina sięgająca do dachu, jedna beczka ustawiona na strychu, która przynajmniej dwa wiadra wody w sobie mieści i w porze letniej zawsze napełnioną być powinna, jedna siekiera ręczna i jedna latarnia z wsadzoną świecą.

2) Dla domu o jednym piętrze:

Cztery wiadra skórzane lub konopne, dwa haki, dwie drabiny, dwie beczki po cztery wiadra w lecie zawsze napełnione,

ustawione na strychu, dwie siekiery, jedna latarnia ze świecą.

3) Dla domów dwu- lub trzypiętrowych zwykłej wielkości:

Ośm wiader skórzanych lub konopnych, trzy haki, trzy drabiny, cztery beczki czterowiadrowe, w lecie zawsze napełnione na strychu, trzy siekiery, dwie latarnie z świecami.

4) Dla domów dwu- lub trzypiętrowych większych:

Dwanaście wiader skórzanych lub konopnych, cztery haki, cztery drabiny, trzy latarnie ze świecami i sześć beczek czterowiadrowych, w lecie zawsze wodą napełnionych, na strychu.

5) Dla kościołów, klasztorów, probostw, dla budynków, w których cywilne lub religijne instytucje są umieszczone, oznaczy Magistrat osobno potrzebną ilość narzędzi do gaszenia ognia, które właściciele lub zarządcy tych budynków własnym kosztem sprawić i utrzymywać mają.

W razie pożaru powinny być te narzędzia ogniowe na każde żądanie do dy-

spozycyi komisji ogniowej lub inspektora korpusu pompierów za zwrotem wydane. Ktoby sprawienia, utrzymywania lub dostawienia swoich narzędzi na żądanie zaniedbał, ulegnie karze pieniężnej, a nadto zmuszonym będzie do tego stosownemi środkami.

Co się tyczy koszar i innych budynków, w których wojskowe instytuta, magazyny lub składy są umieszczone, osobne w tej mierze dyrektywy stanowią.

§. 37.

Dla większego zabezpieczenia rzeczy ruchomych i nieruchomych od spustoszenia pożaru, tudzież aby zawsze na doręczu mieć potrzebne środki do momentalnego gaszenia, wzywa się w ogólności właścicieli domów, a w szczególności zaможniejszych, aby się także zaopatrzyli w użyteczne sikawki ręczne.

W tym celu na tych, którzy na gruncie potąd jeszcze niezabudowanym z fundamentu nowe budynki zakładają, włożoną będzie powinność, wykopania i urządzenia studni lub cysterny wielkości budynkowi odpowiedniej, o ile to wedle miejscowych

okoliczności być może, co przy rozpoznaniu planu osądzonem i rozstrzygniętem być ma.

§. 38.

Ponieważ budynek teatralny i zabudowanie widowni więcej niż inne budynki wystawione są na niebezpieczeństwo ognia, przez co większa liczba osób pod względem bezpieczeństwa ognia jest zagrożoną, zatem dla większej przeczorności postanawia się:

1) W lokalnościach teatru i redut znajdować się ma dostateczna ilość naczyń na wodę, zawsze napełnionych, odpowiednio rozstawionych, tudzież osobna straż nocna przez właściciela teatru utrzymywana. Magistratowi pozostawionem jest oznaczenie i rozdzielenie potrzebnej ilości sprzętów do gaszenia.

2) Wszystkie miejsca przedziałowe i przystępy tak na scenie, jako też w każdej innej części budynku muszą być wolne od jakiego bądź zatarasowania, tak ażeby łatwo i szybko otwieranemi być mogły.

3) Na każde przedstawienie lub zabawę, która w teatrze czy w dzień, czy w no-

cy, z użyciem światła, oświetlenia ognia lub palnej broni daną będzie, (nawet próbnie wyjąwszy) mają wolny przystęp inspektor miejskiego korpusu pompierów, tudzież tychże przewodnik (firer) i pompierzy służbę pełniący.

Zresztą każdego czasu na scenie i w innych miejscach teatru znajdować się ma kosztem przedsiębiorcy lub dyrekcji teatru straż ogniowa, składająca się z pompierów, której liczbę Magistrat oznaczy.

4) Najmniej dwa razy do roku winien Magistrat przez komisję z urzędu do tego wyznaczyć się mającą w budynku teatralnym rewizją pod względem bezpieczeństwa od ognia przedsięwziąć, a gdy coś przepisom przeciwnego spostrzeżonem będzie, toż natychmiast uchylić, lub uchylene rozporządzić i nad dopełnieniem czuwać, niemniej swój urząd dalej pełnić, jeżeli się jakowe przestępstwo podług ustawy karnej karcic się mające okaże.

5) Narzędzia do gaszenia ognia dla budynku teatralnego sprawić i zawsze w użytecznym stanie utrzymać się mające, są :

a) Sześćdziesiąt wiader skórzanych lub konopnych.

b) Dwadzieścia haków, każdy pięć funtów wazący.

c) Dziesięć beczek na wodę, każda po cztery wiadra, ustawionych na strychu i w lokalności widowni.

d) Dziesięć nożów do ucinania sznurów.

e) Cztery sikawek ręcznych.

f) Dziesięć latarni blaszanych drutem oplecionych z świecami włożonemi.

6) Inspektor pompierów i straż inspekcyjna, na przedstawieniach obecna, obowiązana jest za dostrzeżeniem czegoś, co spieszego zaradzenia wymaga, natychmiast bezpośrednio sama, lub w razie potrzeby za pomocą c. k. komisarza policyi inspekcję mającego, toż kazać usunąć. Dostrzeżone uchybienie lub zachodzące przytem przestępstwo bezzwłocznie doniesionem być ma dla należytego ukarania każdego przestępcy bez wyjątku.

§. 39.

Magistrat wreszcie sam przez inspektora pompierów i nadpompierów, właściwie

do tego obowiązanych, przedsięwzięcie przynajmniej raz w roku ścisłą rewizję po domach, strychach, magazynach, warsztatach głównie takich fabryk i rzemiosł, które większego ognia potrzebują lub przedmiotami od ognia niebezpiecznymi się zatrudniają, w mieście i na przedmieściach, ażeby się o należytem zachowaniu wydanych przepisów, jako też o stanie i własności narzędzi ogniowych przekonał.

W tym celu właściciele domów i mieszkańcy obowiązani są, osobom do odbycia tych miejscowych rewizyj ustanowionym, dozwolić wolny wstęp w ich domy i pomieszkania, inaczejby podług ustawy karnej §. 311. do 314. w miarę istoty czynu karani byli.

Wszystkie przestępstwa, niedokładności i przywary, któreby przy tych miejscowych rewizjach wykryte były, komisya albo natychmiast uchyli, albo je doniesie Magistratowi dla spiesznego zaradzenia; będzie jednak rzeczą komisyi czuwać nad tem, aby takie rozporządzenie od każdego zachowaniem było.

Co z tych tu danych rozporządzeń w szczególności dotyczy dozorców domów, stróżów i służ, znajduje się w oddzielnej w tym względzie pod dniem 1. Maja 1851 wydanej nauce.

II. ODDZIAŁ.

Przepisy i rozporządzenia do wykrycia pożarów w chwili ich powstania.

§. 40.

Każdej osoby a w szczególności właściciela domu i każdego czynszownika obowiązkiem jest, powstały ogień natychmiast, gdy go wykryje, ogłosić, o pomoc wołać i najbliższą straż pompierów o niebezpieczeństwie zawiadomić.

§. 41.

Kto wszczęty ogień ukryć usiłuje, lub o wszczynającym się u niego pożarze donieść zaniedba, ten za takie przestępstwo wedle różnicy miejsca i większego lub mniejszego niebezpieczeństwa z ukrycia wynikłego, podlega karze pieniężnej od dziesięciu złotych reńskich do stu (ust. karn. §. 458).

§. 42.

Strażnicy wieżowi na miejskiej wieży ratuszowej obowiązani są, na przemianę w dzień i w nocy na straży być i każdy dostrzeżony ogień i podejrzany dym wskazać za pomocą dzwonka turmistrzowi na trzeciem piętrze ratusza mieszkającemu, tudzież miejskiej straży pompierów w ratuszu znajdującej się, jako też na zachodniej stronie ratusza ulokowanej c. k. wojskowej głównej straży przez tubę na wieży w pogotowiu znajdować się mającą, miejsce pożaru z wszelką dokładnością bez zwłoki oznajmić. Późem straż na wieży natychmiast ma uderzyć w dzwon na trwogę, mianowicie dla 1-ej części (przedmieścia halickiego) raz, dla 2 ej części (przedmieścia krakowskiego) dwa razy. dla 3-ej części (przedmieścia żółkiewskiego) trzy razy, dla czwartej części (przedmieścia łyżczakowskiego i brodzkiego) cztery razy, dla miasta pięć razy. — Następnie winna straż na wieży we dnie chorągiew wystawić, zaś w nocy latarnię wywiesić skierowaną ku stronie, gdzie się pali. Sygnalizowanie przez uderzenia w dzwon powtarzaniem być ma w paузach po dwie

minuty, tak długo, dopóki straż przekonana nie będzie, iż miasto wszechstronnie o pożarze zawiadomionem zostało. Latarnia zaś i chorągiew wtedy dopiero zdjętą być powinna, gdy straż już żadnego płomienia widzieć nie będzie. Turmistrz zaś z swojej strony oddaje otrzymane od straży na wieży aviso natychmiast miejskiej straży ogniowej w ratuszu znajdującej się przez pociągnięcie dzwonka, oprócz tego winien turmistrz dla zapobieżenia wszelkiej omyłce bezzwłocznie doniesienie o tem uczynić burmistrzowi i c. k. oficerowi na głównej strażnicy. Także dzwonnik klasztoru O. O. Bazylianów obowiązany jest ogień w trzeciej części wszczęty i z wieży ratuszowej postrzedz się niedający, na wieży tego klasztoru natychmiast przez bicie w dzwon, wystawienie chorągwi w dzień, lub latarni w nocy, jednakże zawsze ku południowej stronie wieży Onufrego sygnalizować, ażeby znak z wieży ratuszowej widzianym być mógł. Niemniej jest obowiązkiem tego dzwonnika, znaki na wieży ratuszowej o wszczętym także w innej części miasta ogniu dane, na wieży klasztoru powtarzać, aby mieszkańcy przed-

mieścia żółkiewskiego, na ogień w innej części miasta powstały, baczniymi byli.

Przy pożarach za rogatkami miasta aż do odległości pół mili, dany będzie znak biciem w dzwonek policyjny sześć razy.

Jeżeliby ogień w obrębie miasta wszczęty zanadto się rozszerzał, a niebezpieczeństwo się wzmagало, wówczas za rozporządzeniem komisji wykonawczej w celu zebrania wszystkich sił i środków do przytłumienia pożaru, sygnalizowany będzie „powszechny alarm“ w ten sposób, iż bicie w dzwon nieprzerwanie przez pięć minut trwać, potem po pauzie dwóch minut zwyczajne oznaczenie części miasta, gdzie się pali, uderzeniem w dzwon dane, a na ostatek po upływie dwóch minut bicie w dzwon znowu przez pięć minut nieprzerwanie trwać będzie.

§. 43.

Jeżeli ogień w nocy wybuchnie, właściciele domów, rezydenci, dozorczy domów i stróże z pobliskiej okolicy pożaru, obowiązani są nad wnijściem do domu latar-

nię wywiesić; mieszkańcy zaś winni podług możliwości w oknach lub między oknami pałace świece postawić, aby wszelkim przypadkom, któreby z tłumu ludzi w różne cisnącego się strony i przez prędkie jechanie wierzchem lub zaprzęgiem, przy takich sposobnościach zwykłe, wyniknąć mogły, tudzież kradzieżom zapobiedz i żeby w ogóle narzędziami ogniowemi lepiej kierować można. Za zaniedbanie tego przepisu na winnych nałożoną będzie kara pieniężna dwóch złotych reńskich m. k.

§. 44.

Oprócz straży na wieży ratuszowej, także patrole nocne, stráže przechodnie, miejscy stróże nocni, tudzież strażnicy sklepowi, pod surową karą obowiązani są nietylko o każdym niebezpieczeństwie ognia donieść, lecz także na każde niezwykle światło lub ogień, tudzież zapach spalenizny uwagę zwracać, przyczyny takowego dochodzić i mieszkańców domu, gdzie coś podobnego spostrzegli, natychmiast zbudzić i przestrzedz. — W celu kon-

trolowania straży wieżowej prócz zegara kontrolującego, c. k. wyższa władza wojskowa także postanowiła, aby z c. k. głównego odwachu wojskowego o sygnalizowaniu kwadransów codziennie donoszono.

III. ODDZIAŁ.

Postanowienia w celu spieszego i należytego ugaszenia ognia.

§. 45.

Aby ogień już wszczęty ile możności spiesznie i dobrze ugasić, istnieje korpus pompierów, z używaniem wszystkich narzędzi ogniowych obeznany i podług oddzielnego regulaminu służby postępujący.

§. 46.

Miejski korpus pompierów podlega we względzie przyjęcia do służby, wykształcenia używania, nagrody i oddalenia Magistratowi, zaś we względzie czynności przy ogniu komisji w §. 4. tej ustawy nadmienionej.

§. 47.

Narzędzia do gaszenia ognia, do gminy miejskiej należące i w każdym czasie

dla publicznej usługi na pogotowiu będące, znajdują się w składach, mianowicie:

- 1) W ratuszu.
- 2) Na placu Bernardyńskim na dworcu pokarmelitańskim pod liczbą 727 1/4.
- 3) Przy ulicy św. Anny w domu pod liczbą 213 2/4.
- 4) Obok miejskiej miodowarni i wielkich koszar na trzeciej części.
- 5) Przy ulicy Pańskiej obok stajen fajerpikietowych dla czwartej części.

Strażnice pompierów przy składach są:

- 1) W ratuszu.
- 2) W domu pod liczbą 213 2/4.
- 3) W miejskiej miodowarni i
- 4) W zabudowaniu obok stajen c. k. jazdy pod liczbą 741 1/4.

§. 48.

Na każdy krzyk ogniowy następujące osoby ze strony miejskich zakładów na miejsce pożaru przybyć powinny:

- 1) Komisya, w §. 4. tej ustawy oznaczona.
- 2) Miejscy łąndwójci z dwoma urzędowymi posługaczami dotyczącego okręgu.
- 3) Miejski lekarz dotyczącego okręgu.

4) Korpus pompierów z sikawkami, beczkami z wodą i z innymi narzędziami gaszenia ognia.

5) Upoważnieni majstrowie kominiarscy ze swoimi pomocnikami, z pozostawieniem jednak rezerwy w okręgu na pogotowiu.

6) Upoważnieni majstrowie murarscy i ciesielscy ze swoimi pomocnikami.

7) Osoby do miejskiego korpusu pomocniczego należące.

8) Wskutek rozporządzenia c. k. komendy armii cieśle oddziału do szafców przeznaczonego i sikawka c. k. artylerji wraz z usługą.

§. 49.

Za przybyciem na miejsce pożaru mają :

1) Współczłonkowie komisji w §. 4. wyrażonej, tudzież inspektor pompierów natychmiast swe funkcyje rozpocząć. Komisya ogranicza się na główny zarząd zakładami ogniowymi; wykonanie onego stanowi powinność i rzecz inspektora pompierów. Od ostatniego jedynie wszystkie bezpośrednio zarządzenia wychodzić mają.

On związany jest li tylko skazówkami i rozkazami komisji, dlatego też w celu osiągnięcia konsekwentnego postępowania i jedności tudzież uchylenia nieporządku i nieporozumień, nie wolno nikomu mieszać się w dyspozycje. Członkowie komisji zastępują swoje dotyczące władze i stanowią organa, przez które tamte działać mogą.

2) Zwierzchnicy korpusu pomocniczego i ochrony, łądwójci, osoby sanitarne zgłaszać się mają u tej komisji, a otrzymawszy od tejże potrzebne rozkazy, winni takowe ściśle, ochoczo i z uniknieniem niepotrzebnej wrzawy wykonywać.

3) Kominiarze, murarze i cieśle, tudzież osoby do korpusu ochrony i pomocniczego należące, stosownie do zlecenia od inspektora pompierów danego, natychmiast bezpośrednio postępować mają.

§. 50.

Ażeby każdy z okolicy pożaru wiedział miejsce, gdzie wspomnianą komisję zastać można, toż miejsce we dnie niebiesko-czerwoną chorągwią, w nocy ciemnoczerwoną latarnią, oznaczonem będzie.

§. 51.

C. k. żandarmerya i c. k. straż policyjna stosownie do §§. 133 i 58 swych dotyczących służbowych instrukcyj starać się ma o wolne utrzymanie pasaży, o niezatamowanie przyjazdu i odjazdu wozów z wodą i sikawek, tudzież o dostateczne ustawienie i podzielenie narzędzi gaszenia, jak tego komisya zarządzająca wymaga, w czem przez łądwójtów wspieraną będzie.

§. 52.

Następnie w każdym razie:

1) Pisarze łądwójtowscy okręgów od pożaru wolnych, z dwoma posługaczami urzędowymi znajdować się powinni w kancelaryi urzędu i tamże oczekiwać zleceń im dojsć mogących i je wypełnić, lub o zaszłych zdarzeniach natychmiast komisję zawiadomić.

2) Urzędnicy miejskiego budownictwa, mający inspekcję w części miasta, w której ogień powstał, obowiązani są z rurmistrzem, z kilkoma czeladnikami jego i z dozorcami dróg do tegoż okręgu należącymi stawić się przy rezorwoarze pogorzeliśku

najbliższym, aby wodozbiory otworzyć, przywiezione na wozach beczki bez utraty czasu napełnić i wszelkie zarządzenia ku opatrzeniu pogorzelniska w potrzebną ilość wody poczynić. Potrzebne do tego narzędzia do czerpania zażądane i dostawione być mają z pobliskich domów. W tym samym celu:

3) Rurmistrz czyli studniarz miejski z swoimi pomocnikami w ten sposób wodociągami podziemnymi zarządzić ma, ażeby do wodozbiorów publicznych bliskich ognia w większej obfitości woda dopływała.

4) Miejski dozorca oświetlenia z miejskimi latarkami ma na pierwszy alarm znajdować się na strażnicy, w nocy ulice w bliskości pożaru oświetlić i dalsze rozporządzenia, które mu od komisji nadesłane będą, oczekiwać i ściśle wykonać.

§. 53.

Wszystkie osoby w §§. 48 do 52 wymienione w pełnieniu publicznej służby postępować winny szybko i z uniknieniem niepotrzebnego hałasu i krzyku i powinny ten porządek utrzymywać, który przy cwi-

czeniu w gaszeniu ognia wypróbowanym został.

§. 54.

Usiłowaniam w celu pokonania pożaru zapewnione jest najsilniejsze wsparcie ze strony c. k. żandarmeryi §-em 133, a ze strony c. k. straży policyjnej §-em 58 ich służbowych instrukcyj.

W szczególności jest zadaniem c. k. straży policyjnej, nieczynnych do ognia ciśnących się widzów po za linią pożaru w oddaleniu trzymać, nie czyniąc wszakże przytem nikomu jakowej krzywdy, urazy honoru, lub wcale uszkodzenia na ciele. W ogóle c. k. straż policyjna powołaną jest do utrzymania porządku, zabezpieczenia własności podczas niebezpieczeństwa ognia czynnie współdziałać i przy dopełnieniu rozporządzeń zarządzającej komisji asystować.

§. 55.

Korpus ochrony według swych instrukcyj obowiązany jest starać się o to, ażeby osoby niebezpieczeństwem zagrożone z pomieszkania przeprowadzone, chorzy, dzieci i brzemiennie niewiasty na miej-

sce bezpieczne przeniesione i ile możliwości ruchomości wyratowane, zabezpieczone, tudzież kradzieże wstrzymane były. W przypadkach, gdzie ludzie uszkodzonymi zostali, ma ten korpus nieszczęściu popadłych z miejsca pogorzelniska oddalić i im tak lekarską jakoteż wedle potrzeby duchowną pomoc dostarczyć. Postępowanie przy tem w instrukcyi dla korpusu ochrony wydanej dokładnie jest oznaczone.

§. 56.

Policyant podług §. 58 swej służbowej instrukcyi ma przy dostrzeżeniu wszczynającego się pożaru w nocy tę samą powinność, jaka we względzie alarmu mieszkańcowi w podobnym razie innej straży bezpieczeństwa §-em 44. przepisana została.

Następnie jest obowiązkiem c. k. straży policyjnej wstępu do budynku pożarem ujętego, oprócz domownikom wszystkim tym osobom wzbronić, które podług przepisu niniejszej ustawy ogniowej ani do ratunku i pomocy, ani do kierowania narzędziami ogniowemi powołane nie są. Ona musi tudzież aż do przybycia c. k. wojska, ze strony którego przy pożarze

asystencya zapewnioną jest. miejsce onego zastąpić i natychmiast ogień takim okręgiem otoczyć, jaki podług zlecenia kierującej komisji, dla robót gaszenia za potrzebny uznany będzie.

§. 57.

Wszystkie osoby podczas pożaru do kierowania, gaszenia i ratowania stawić się obowiązane, muszą być albo w uniformach, lub innym odznaczać się znamieniem, a zatem dla tych osób, które albo uniformów nie mają, albo do przebrania się w takowe czasu nie miały, przepisaniem jest :

1) Współczłonek kierującej komisji ogniowej ze strony Magistratu odznaczać się będzie czerwono-niebieską kokardą, a prócz tego zawieszoną poprzek popiersia szarfą w miejskich barwach. Miejscy urzędnicy, zwierzchnicy korpusu pomocniczego, osobz sanitarne, murarze i cieśle mieć będą przy takiej sposobności jako odznakę także czerwono-niebieską kokardę.

2) Robotnicy z korpusu pomocniczego czerwono-wełnianą przepaskę w szeroko-

ści dłoni na lewym ramieniu z mosiężną blaszką i liczbą domu.

3) Korpus ratunku niebieskie i białe kokardy.

4) Kominiarze swój kominiarski ubiór i narzędzia. Rurniki, dozorczy gościńców i latarnicy mają prócz tego swoje miejskie blaszki.

Żadna z tych osób z miejsca pogorzelniska oddalić się nie może, póki do tego ze strony komisji zezwolenie nie nastąpi.

§. 58.

Zaś wszystkie inne osoby powinny się w oddaleniu od miejsca pożaru trzymać i okrąg przez c. k. wojsko otoczony linią ogniową zwany, który od pożaru 80 do 100 sążni w długości odległy być ma, pod uniknieniem nieprzyjemnych następności nie przekraczać.

§. 59.

W szczególności, aby wszelkim niestosownościami, zamieszaniem i niepotrzebnym zbiegowiskiem dla bezpieczeństwa mieszkańców zapobiedz, przy ogniu w kominie stanowi się :

1) Właściciel domu zaraz przy powstaniu ogniowego krzyku uprawniony i obowiązany jest, oprócz domowników tylko kominiarzy, pompierów i współczłonków komisji do domu wpuścić.

2) Jeden z pompierów pozostać ma przed drzwiami i wstrzymać osoby należące do gaszenia ognia później przybywające, które aż do rozporządzenia komisji zwykle zazwyczaj nastąpić mającego, przed domem czekać powinny, wyjąwszy, jeśliby widziały oczywiście pałący się ogień, w którym to ostatnim przypadku reszta postanowień do utrzymania porządku przy zakładach gaszenia, zachowana być musi.

§. 60.

Korpus pomocniczy składający się z 500 głów (po 100 w każdej części miasta), złożony i wyćwiczony podług instrukcji oddzielnie dla onego wydanej, przy wyruszeniu i na miejscu pożaru ściśle wedle tej instrukcji postępować winien.

Zwierzchnicy korpusu pomocy i łądwójci o istotnem przybyciu i odpowiednem instrukcji zachowaniu się osób temuż korpusowi przydzielonych przekonać

się i o tem po każdym ogniu Magistratowi donieść obowiązani są.

§. 61.

Przedmioty z pożaru wyratowane odstawione będą na miejscu, przez komisję ogniową osobno do tego przeznaczonem, pod dozór wojska i straży policyjnej, a zarząd korpusu ratunkowego uwagę swą zwróci na to, ażeby wszystkie wyratowane rzeczy na przeznaczone miejsce przeniesione były tudzież, aby nic z takowych ani skradzione, ani w nieobecności komisji wyniesione nie było, wogóle zaś, aby należyty porządek utrzymany został.

§. 62.

Prócz przedsiębiorcy czyszczenia miasta, który kontraktem zobowiązany jest do przewożenia narzędzi służących go gaszenia ognia ze składów na miejsce pożaru i do odstawienia koni przy każdym składzie, każdy posiadacz koni, tudzież wszyscy fiakry i najemni powoźnicy (lonkuczery) obowiązani są konie swoje przed skład narzędzi ogniowych za pierwszym alarmem zawsze przybrane w szory dostawić, aby

do przewożenia narzędzi ogniowych lub wody użytymi być mogły. Fiakry i najemni powoźnicy mają między sobą oznaczyć porządek, podług którego temu obowiązki zadość czynić mają i o takiej umowie na rok poprzód Magistrat zawiadomić.

Na tego, który tego obowiązku nie dopełni lub na tych właścicieli koni, którzyby tej pomocy odmówili, nałożoną będzie kara dziesięciu złotych reńskich, w razie powtórzenia podwójna, najemni powoźnicy i fiakry zaś za trzecim razem ulegają utracie profesyi. Przy powstaniu ognia wyruszyć mają przedewszystkiem na miejsce pożaru z ratusza jedna sikawka, wóz do przewożenia osób i narzędzi i jeden lub dwa z wodą, tudzież ze składu tej części miasta, gdzie się pali, wszystkie znajdujące się narzędzia do gaszenia ognia.

§. 63.

Jeżeli przy wielkiem niebezpieczeństwie ognia biciem w dzwon wieżowy dany będzie znak w §. 42. wyrażony ogólnego hasła na ogień, wówczas wszyscy najemni powoźnicy (lonkuczery) i fiakry bez

wyjątku, a nawet c. k. pocztmistrz, o ile to bez szkody dla c. k. służby być może, swoje dobrze oszorowane konie z trzeźwymi woźnicami do składów im najbliższych dostawić mają, aby wszystkiemi wozami na wodę i sikawkami na miejsce pożaru pospieszyć, gdzie się do dyspozycji komisji stawić mają, bez której zezwolenia do domu powrócić im nie wolno.

Niezachowanie tego postanowienia pociągnie za sobą karę dziesięciu do dwudziestu pięciu złotych reńskich.

§. 64.

Gdyby potrzeba wymagała końcem położenia tamy rozszerzającemu się ognio-
wi i powstrzymaniu jego dalszego pocho-
du dachy z domów zrywać, lub coś inne-
go znosić, wówczas kierująca komisya
prawo ma, potrzebne do tego rozkazy wy-
dać, którym się dotyczący właściciele do-
mów powodować muszą.

IV. ODDZIAŁ.

Środki przezorności i rozporządzenia po ugaszonym ogniu.

§. 65.

Chociaż ogień zagaszonym został, robotnicy i wszystkie narzędzia gaszenia na pogorzeliisku tak długo pozostać muszą, jak długo to od członków komisji i od inspektora pompierów za potrzebne uznaniem będzie.

Komisja dopóty jeszcze wodę na pogorzeliisko kazać będzie lać, póki toż zupełnie nie ostygnie i dymić się nie przestanie.

§. 66.

Jeżeli tym sposobem wszelkie niebezpieczeństwo ognia uchylone zostało i na rozkaz c. k. komendy armii dobosze alarm odbili, natenczas straż wojskowa powraca.

Wszelako ze względów ostrożności komisya w porozumieniu z inspektorem pompierów pozostawi potrzebny dozór na pogorzeliisku a to: jeżeli ogień za dnia ugaszono, jeszcze przez kilka godzin, jeżeli zaś w nocy, do świtu.

§. 67.

Nim jednak komisya robotników od gaszenia odprawi, rozpozna pierwej dokładnie z inspektorem pompierów i inspektorem miejskiego budownictwa mury budynku ogniem ujętego, a te, które przez ogień uszkodzone zostały i zawaleniem grożą, natychmiast znieść każe, dla zapobieżenia wszelkiej szkody z zawalenia się wyniknąć mogącej.

§. 68.

Jeżeli nakoniec wszelkie niebezpieczeństwo uchylonem zostało, każe członek kierującej komisji ze strony Magistratu za pomocą korpusu pompierów i ratunku wszystkie narzędzia, które użytymi były, na jedno i to samo miejsce znieść, rozgatkować, aby te, które do miejskich zakładów gaszenia ognia należą, odebrać,

zaś sprzęty prywatnych, właścicielom zwrócić. Dla łatwiejszego rozpoznania prywatni powinni swoje narzędzia gaszenia oznaczyć osobnymi znakami.

§. 69.

Oprócz tego będzie główną starannością tegoż członka komisji, wszystkie gminie należące sikawki i narzędzia ogniowe, które do gaszenia użyte były, dokładnie opatrzyć i uszkodzenia, któreby dostrzegł, Magistratowi donieść, ażeby potrzebne reparacye lub dokupienia natychmiast załatwione być mogły.

§. 70.

Komisya kierująca gaszeniem ognia przed swem rozwiązaniem za współdziałaniem inspektora pompierów i zwierzchników korpusu pomocy i ratunku dowie się o wszystkich osobach, które przy pożarze szczególną gorliwością, czynnością i odwagą się odznaczyły, aby ich odpowiednio wynagrodzić.

Oprócz tego tu się postanawia :

1) Woźnica, lonkuczer lub inny właściciel, którego konie, lub który z nich

z sikawką lub wozem na wodę, z istniejących składów narzędzi ogniowych na miejsce pożaru pierwszy przybędzie, oprócz wyznaczonej zapłaty otrzyma jeszcze wynagrodzenie sześciu, drugi trzech złotych reńskich mon. konw.

2) Oprócz tego zaś każdy właściciel, którego konie przy ogniu istotnie użyte były, od każdej pary za pół dnia 2 złr., za cały dzień cztery złote reńskie, a za całą noc trzy złotych reńskich mon. konw.

3) Osoby do korpusu pompierów i rątku należące, które przy ogniu na jakikolwiekby sposób szczególnie się odznaczyły, mogą żądać osobnej nagrody.

3) Kominiarz, który pierwszy na miejsce pożaru przybędzie i w zakresie regulaminu dla kominiarzy osobno oznaczonego, czynnie, nieustraszono i z pożytkiem do ugaszenia ognia się przyczyni, otrzyma w nagrodę pięć złotych reńskich, drugi trzy złotych reńskich mon. konw.

5) Ktokolwiek pierwszy spieszenie i jeszcze wcześniej o wszczętym ogniu doniesienie uczyni najbliższej straży pompierów, otrzyma trzy złote reńskie mon. konw.

6) W przypadku nareszcie, gdyby pojedyncze osoby, nie wyjąwszy nawet pompierów i osób do korpusu pomocniczego należących, przy pożarze jakąś szczególnie korzystną i skuteczną czynnością się odznaczyły lub przy tem znaczną szkodę poniosły, komisya kierująca gaszeniem ognia stosownie do okoliczności wniosek poda Magistratowi względem wynagrodzenia takich odznaczających się czynności lub ucierpianej szkody.

Wszystkie wynagrodzenia wypłaci kasa miejska za asygnacją Magistratu najdalej w trzech dniach po ugaszeniu ognia.

§. 71.

Wszystkie wydatki na remuneracye i wynagrodzenia spadają na właściciela tego domu, w którym się ogień wszczął, i muszą bez względu w przeciągu czterech tygodni do kasy miejskiej być zwrócone, od której zaliczone zostały; zaś właścicielom domu pozostawionem jest prawo poszukiwać wynagrodzenia lub zupełnego zadośćuczynienia na tym, przez którego winę, niedbalstwo lub nieostrożność ogień powstał. Jeżeli zaś ogień wynikł z nieo-

chronnego przypadku, n. p. z uderzenia piorunu, wtenczas właściciel domu od zwrotu do kasy wolnym jest.

§. 72.

Po każdym pożarze dochodzić się będzie pierwotnego początku i przyczyny powstania ognia na drodze urzędowej, aby wykryć winowajcę.

Urzędowanie w tym względzie Magistrat i c. k. dyrekcyja policyi przedsięwzięcie, jeżeli zaś z dochodzenia okażą się pewne poszlaki zbrodni podłożenia ognia, natenczas o tem c. k. sąd karny bezzwłocznie ma być zawiadomionym.

§. 73.

Ktoby się odważył, cokolwiek bądź z narzędzi do gaszenia ognia użytych, sobie przywłaszczyć, albo takowe zuchwale lub rozmyślnie uszkodzić, ukarany będzie podług surowości ustawy karnej.

§. 74.

Ten, który z domu ogniem zagrożonego coś ukradnie i ogólnie podczas po-

żaru jaką kradzież popełni, oddany będzie sądom dla ukarania wedle przepisów.

§. 75.

Przeciwnie zaś temu, który o popełnionej na publicznych lub prywatnych narzędziach ogniowych kradzieży, komisji, Magistratowi lub c. k. dyrekcyi policyi doniesie, a jego doniesienie się sprawdzi, oprócz niewyjawienia jego nazwiska, zapewnia się nagroda pięciu złotych reńskich, a w stosunku wartości ukradzionej rzeczy jeszcze więcej.

DOKOŃCZENIE.

§. 76.

Ta ustawa ogniowa drukiem się ogłasza; każdy właściciel lub współwłaściciel domu obowiązany jest, zaopatrzyć się w jeden egzemplarz takowej i przechować go dla dokładnego zastosowania.

Przy rewizyi podług §. 39. tej ustawy co rok odbyć się mającej przekonanie o tem zasiągnie się i przeciw tym właścicielom domów, którzy takową okazać nie będą w stanie, wyrzeczoną będzie kara dwu złotych reńskich mon. konw.

§. 77.

O zakładaniu i użytkowaniu składów drzewa na budowle i opał w uzupełnieniu §§ 15. i 16. postanawia się:

a) Zakładanie składów drzewa, czy to do przechowania większych zapasów, czy

do handlu, tylko za wyraźnem zezwoleniem Magistratu nastąpić może, które to zezwolenie wyraźnie dla pewnego dokładnie określonego i ograniczonego placu i tylko na tak długo ma ważność, dopóki budynki w pobliżności przyrosłe przydatności pod b) orzeczonej temu placowi nie odejmą.

b) Do tego tylko takie miejsca są przydatne, w około których ani domy mieszkalne, ani inne budynki nie stoją, ani się w ogólności ogień chwytające lub palne przedmioty nie znajdują.

c) Przy składaniu zapasów drzewa na miejscach tym sposobem za przydatne uznanych, należy jednak tę ostrożność zachować, aby taki plac, porządny miał przyjazd, aby drzewo nie nad ośm stóp wysokości było układane i aby takowe przynajmniej siedm stóp od sąsiedniej granicy było oddalone, nakoniec aby ta przestrzeń wolna i przystępna pozostała.

Zresztą Magistrat ma prawo wymagać, aby się na takim składzie drzewa stosowne rekwizyty do gaszenia i kadzie z wodą znajdowały.

d) Stawianie otwartych, na słupach opartych, szop tymczasowych ponad większymi zapasami drzewa, zawisło od zezwolenia Magistratu.

e) Niniejsze przepisy także i do istniejących już składów drzewa zastosowane i natychmiast wykonane być mają, a jeżeli takie składy na miejscach założone zostały, które do tego według b) nie są przydatne, natychmiast zniesione być powinny.

Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.

70.00

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

I-303256

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

100000347672